

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВСП «Ковельський промислово – економічний фаховий коледж ЛНТУ»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Заступник директора з
навчальної роботи

_____Ігор ІЛЮШИК
«_29_»_08_2025 р.

СИЛАБУС

освітнього компонента

ГРОМАДЯНСЬКА ОСВІТА

для здобувачів освітньо- професійного ступеня фаховий молодший
бакалавр (денної форми здобуття освіти)

Освітньо- професійна програма **Менеджмент**

Галузь знань **D Бізнес, адміністрування та право**

Спеціальність **D3 Менеджмент**

Розробник: Петро Коваль

Силабус обговорений та схвалений на засіданні
циклової комісії з обліку і оподаткування та
менеджменту

Протокол №1 від 29 серпня 2025 року

Голова циклової комісії _____Світлана Самчинська

Рівень освіти	Фахова передвища освіта
Освітньо-професійний ступінь	Фаховий молодший бакалавр
Статус освітнього компонента	Обов'язковий
Обсяг освітнього компонента (кредити ЄКТС/ загальна кількість годин)	3,0 кредитів ECTS / 90 годин
Циклова комісія	Циклова комісія з обліку і оподаткування та менеджменту
Мова викладання	Українська
Загальні компетентності	ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. ЗК 3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. ЗК 5. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях. ЗК 6. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології. ЗК 7. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
Спеціальні компетентності	СК 1. Розуміння принципів і норм права та використання їх у професійній діяльності. СК 2. Здатність діяти соціально відповідально і свідомо. СК 10. Розуміння принципів психології та використання їх у професійній діяльності.
Очікувані результати навчання	РН1.Знати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. РН 3. Володіти державною та іноземною мовами у професійній діяльності. РН6. Використовувати сучасні інформаційні і комунікаційні технології для розв'язання професійних завдань. РН 16. Застосовувати знання з психології для розв'язання професійних завдань.

Предмет і завдання освітнього компонента	Завдання освітнього компонента "Громадянська освіта" підготувати майбутніх фахівців до активної громадянської участі та відповідальності у суспільстві, розвивати їхню соціальну компетентність та етичне обґрунтування вирішення громадянських питань. Метою викладання освітнього компонента «Громадянська освіта» є: • формування вільної особистості, яка визнає загальнолюдські та національні цінності й керується морально-етичними критеріями та почуттям відповідальності у власній поведінці; • виховання поваги до людської гідності й дотримання прав людини, демократичних цінностей, верховенства права, справедливості, неупередженості, рівності; • формування громадянської компетентності студентської молоді, що забезпечує її активну громадянську позицію, здатність відповідально реалізовувати свої права та обов'язки в конкретній ситуації, налагоджувати соціальне партнерство у розв'язанні суспільних проблем; • виховання громадянської свідомості особистості, орієнтованої на демократичні пріоритети й злагоду в суспільстві, почуття приналежності до свого народу, спільних історичних, політичних і культурних цінностей своєї держави; • виховання толерантності, інклюзії та поваги до культурного різноманіття, різних поглядів, релігій, звичаїв і культур, уміння знаходити порозуміння з іншими людьми задля досягнення суспільно значущих цілей; • розвиток політичної, правової, економічної, соціальної, культурної, медійної грамотності студентів, гнучкості й адаптивності, комунікабельності, готовності до співробітництва, здатності розв'язувати конфлікти й запобігати дискримінації.
Форма підсумкового контролю	Залік

Тематичний план ОК

Розділ 1. Особистість та її ідентичність.

Лекції-2 год.

Практичні-4 год.

Самостійні-6 год.

Розділ 2. Права і свободи людини.

Лекції-2 год.

Практичні-4 год.

Самостійні-6 год.

Розділ 3. Людина в соціокультурному просторі.

Лекції-2 год.

Практичні-4 год.

Самостійні-6 год.

Розділ 4. Демократичне суспільство та його цінності.

Лекції-2 год.

Практичні-4 год.

Самостійні-6 год.

Розділ 5. Світ інформації та мас-медіа.

Лекції-2 год.

Практичні-6 год.

Самостійні-8 год.

Розділ 6. Взаємодія громадян і держави в досягненні суспільного добробуту.

Лекції-2 год.

Практичні-5 год.

Самостійні-6 год.

Розділ 7. Україна, Європа, Світ.

Лекції-2 год.

Практичні-4 год.

Самостійні-7 год.

Зміст освітнього компонента	Розділ 1. Тема 1. Особистість та ідентичність Ідентичність. Види ідентичності. Громадянська ідентичність. Змінний характер ідентичності. Ідентифікація. Особиста гідність. Совість. Тема 2. Соціалізація особистості Поняття соціалізації. Етапи соціалізації. Суб'єкти соціалізації. Соціалізація як ресурс формування громадянської ідентичності. Соціалізація серед однолітків. Молодіжні субкультури. Партнерські стосунки в сім'ї. Трансформація моделей сім'ї. Тема 3. Самореалізація людини Самореалізація і розвиток. Життєві цінності й пріоритети. Адаптивність людини. Креативність. Розділ 2. Тема 1. Людська гідність і права людини Природа прав людини. Поняття людської гідності. Людська гідність – основа природного права. Рівноправність. Охорона й захист людської гідності. Тема 2. Еволюція прав людини Основоположні права і свободи людини. Покоління прав людини. Класифікація прав людини. Борці за права людини. Майбутнє прав людини. Тема 3. Людина і держава Взаємовідносини «людина – держава». Верховенство права. Права і свободи людини та відповідальність держави за їх дотримання, гарантування та захист. Позитивні і негативні зобов'язання держави. Тема 4. Права дитини Поняття прав дитини. Конвенція ООН про права дитини. Захист прав дитини. Тема 5. Механізми захисту прав людини і прав дитини Порушення прав людини. Поняття механізмів захисту прав людини. Міжнародні та європейські стандарти захисту прав людини. Національні механізми захисту прав людини, їх класифікація. Правозахисні організації. Тема 6. Права людини та права дитини в умовах збройного конфлікту. Забезпечення та захист прав людини та прав дитини в умовах збройного конфлікту. Міжнародне гуманітарне право. Розділ 3. Тема 1. Соціокультурна багатоманітність. Поняття суспільства. Соціальна структура суспільства. Соціальна згуртованість, солідарність і відповідальність. Соціальні цінності. Гендерна, етнічна, конфесійна різноманітність. Рівність.
---	---

Тема 2. Ефективна комунікація.

Роль спілкування в житті людини й суспільства. Вербальна й невербальна комунікація.

Тема 3. Стереотипи та упередження.

Поняття стереотипів і упереджень. Забобони. Шляхи подолання стереотипів.

Тема 4. Дискримінація.

Поняття дискримінації. Основні форми та прояви дискримінації. Толерантність та інклюзія.

Тема 5. Конфлікти.

Поняття конфлікту та його види. Стадії конфлікту. Війна як найжорсткіший прояв збройного конфлікту. Способи подолання конфліктів. Переговори і медіація. Консенсус і компроміс.

Розділ 4.**Тема 1. Демократична держава**

Виникнення і зміст демократії. Цінності демократії. Демократичні інститути. Конституція та її призначення. Законодавча, виконавча та судова влада в демократичних країнах. Вибори і референдум як інструменти демократії.

Тема 2. Політичні партії та громадянські організації

Роль політичних партій в розвитку демократії. Правовий статус політичних партій в Україні. Діяльність та вплив політичних партій на демократію. Громадські організації: правовий статус, діяльність та вплив на демократію.

Тема 3. Громадянське суспільство

Поняття громадянського суспільства. Функції громадянського суспільства. Роль громадян у становленні й функціонуванні громадянського суспільства. Громадянське суспільство та правова держава.

Тема 4. Громада

Поняття громади. Роль громади в житті людини, суспільства, держави. Реалізація та захист громадою своїх прав і законних інтересів. Вплив громадян на вирішення проблем громади.

Тема 5. Громадянська участь у житті суспільства

Роль громадянина у демократизації суспільства. Демократичний громадянин. Культура громадянськості. Активна громадянська позиція.

Розділ 5.**Тема 1. Комунікація, інформація, медіа**

Поняття мас-медіа(медіа). Роль інформації та медіа в сучасному світі. Мас-медіа, комунікація, аудиторія, медіатекст. Різновиди медіа (книга, преса, фото, радіо, кіно, телебачення, Інтернет, мобільний зв'язок) та їхній розвиток. Реклама. Вплив мас-медіа на формування громадської думки та власної позиції людини.

Тема 2. Медіа і демократія. Свобода, етика і відповідальність

Свобода слова. Обмеження свободи слова. Баланс між свободою вираження поглядів та відповідальністю. Свобода мас-медіа – критерій демократичності суспільства. Що таке цензура. Замовні матеріали («джинса») та їхні ознаки. Суспільні медіа і їхня місія.

Тема 3. Маніпулятивний вплив медіа

Маніпуляції в медіапросторі. Як розпізнати фейкову інформацію, пропаганду. Роль медіа у провокуванні конфліктів та поширенні стереотипів. Що таке «мова ворожнечі», і як її розпізнати. Інформаційні війни.

Тема 4. Критичне сприйняття та протидія маніпуляціям мас-медіа

Достовірність інформації в мас-медіа. Джерела інформації. Факт та судження. Авторство медіа тексту. Стандарти подання інформації. Критичний аналіз медіатекстів. Інформаційна безпека та її складові.

Тема 5. Інтернет

Приватність та конфіденційність у віртуальному світі. Цифрова ідентичність. Соціальні мережі.

Тема 6. Права людини в Інтернеті.

Безпека та етика поведінки у мережі. Кіберзлочинність. Особливості захисту прав дітей та молоді в Інтернеті.

Розділ 6.

Тема 1. Соціальні цілі економіки

Економіка як сфера життя людей. Економічні потреби та блага. Процеси, що забезпечують задоволення потреб: виробництво, розподіл, обмін і споживання. Учасники (суб'єкти) економічних відносин. Зміни потреб та економічних процесів виробництва, розподілу, обміну, споживання під час війни. Економічна безпека. Соціальна держава.

Тема 2. Сталий розвиток

Обмеженість ресурсів. Необхідність раціонального та ефективного використання ресурсів. Вплив діяльності людини на довкілля.

Тема 3. Ринкова економіка

Принципи ринкової економіки. Кругообіг в ринковій економіці. Попит і пропозиція, ринкова ціна, конкуренція. Зміни попиту та пропозиції окремих товарів під час війни. Функції держави в ринковій економіці. Державний бюджет, податки, напрямки видатків. Зміни доходів та видатків державного бюджету у воєнний час.

Тема 4. Економіка домогосподарства

Домашнє господарство як власник і споживач. Поняття про раціональне споживання. Права споживачів. Бюджет домогосподарств: види доходів, напрямки витрат, заощадження, в тому числі в умовах воєнного стану.

Тема 5. Підприємництво

Підприємницька діяльність. Мета і соціальна відповідальність підприємця. Правовий захист бізнесу.

Тема 6. Ринок праці

Учасники ринку праці: роботодавці і наймані працівники. Поняття професії, спеціальності, кваліфікації працівника. Заробітна плата як дохід найманого працівника. Трудові відносини під час війни: гарантії та зміни.

Тема 7. Лобіювання інтересів та корупція

Поняття лобізму. Сутність корупції та корупційних ризиків. Причини та наслідки корупції в економіці та політиці. Шляхи подолання корупції.

Розділ 7.

Тема 1. Інтеграція та глобалізація

Поняття інтеграції та глобалізації. Вплив глобалізаційних процесів на економіку, культуру, довкілля, людину. Витоки та процес європейської інтеграції. Загрози сучасному світу. Збройна агресія РФ проти України як виклик світовому порядку та демократичним цінностям. Міграційні процеси. Види та форми сучасної міграції.

Тема 2. Міжнародні відносини та міжнародне право

Міжнародні відносини. Особливості міжнародного права. Система безпеки. Урядові і неурядові міжнародні організації. Міжнародна солідарність.

Тема 3. Україна – член європейського та світового співтовариства

Європейське і світове співробітництво. Участь України в ООН, ОБСЄ, Раді Європи, СОТ тощо. Європейський вибір України. Угода про асоціацію Україна – ЄС. Україна і НАТО: напрямки співпраці.

Рекомендована література	Основна 1. Громадянська освіта. Інтегрований курс, рівень стандарту: підручник для 10 класу закладів загальної середньої освіти. // І. Д. Васильків, І. З. Танчин, О. А. Сливка, Ю. О. Павлович, . - Тернопіль: Астон, 2023. - 294 с. : іл. 2. Інтегрований курс «Громадянська освіта» (рівень стандарту): підруч. для 10 кл. закладів загальної середньої освіти / Бакка Т. В., Марголіна Л. В., Мелещенко Т. В. - К. : УОВЦ «Оріон», 2018. - 240 с. 3. Громадянська освіта (інтегрований курс, рівень стандарту) : підруч. для 10 кл. закл. загал. серед. освіти / О. О. Гісем, О. О. Мартинюк. - Харків : Вид-во «Ранок», 2018. - 192 с.
---------------------------------	---

	4. Громадянська освіта. Інтегрований курс. 10 клас. І семестр / Л.І. Валентій. - Харків: ВГ «Основа», 2018.- 112с.- (Серія «Мій конспект») 5. Громадянська освіта. Інтегрований курс. 10 клас. II семестр / Л.І. Валентій., О.П. Мокрогуз - Харків: ВГ «Основа», 2018.- 103с.- (Серія «Мій конспект») Базово-нормативні документи 1. Концепція загальної середньої освіти (12-річна школа) // Інформаційний збірник Міністерства освіти і науки України. – К.: Педагогічна преса, 2002. – № 2. 2. Сімейний кодекс України. Відомості Верховної Ради України (ВВР). - 2002. - № 21-22. - ст. 135. Остання редакція: 8 липня 2017 р. 3. Конвенція про права дитини від 20 листопада 1989 р. [Електронний ресурс]. - Режим доступу : http:// zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_021 4. Конституція України : Закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/rada/show/254K/96Bp . Інформаційні ресурси www.nbuv.gov.ua Національна бібліотека України ім. І.І. Вернадського www.britannica.com Он-лайн енциклопедія «Британіка» www.uk.wikipedia.org Україномовна версія он-лайн енциклопедія «Вікіпедія»
--	---

Форми організації освітнього процесу та види навчальних занять	Форми: навчальні заняття, самостійна робота, практична підготовка, контрольні заходи. Види: лекція, практичне, консультація.
Пререквізити (вже засвоєні освітні компоненти, які необхідні для вивчення ОК)	Освітні компоненти: Основи правознавства, Історія України, Основи екології.
Постреквізити (освітні компоненти, які можуть вивчатись після засвоєння ОК)	Освітні компоненти: Історія державності і культура, Економічна теорія, Трудове право, Комерційне право

Критерії оцінювання	Рівні навчальних досягнень здобувачів ФПО Високий рівень. Оцінка «<i>відмінно</i>» виставляється, якщо здобувач освіти у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно й аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки. Достатній рівень. Оцінка «<i>добре</i>» виставляється, якщо здобувач освіти достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, послуговується науковою термінологією, але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки. Середній рівень. Оцінка «<i>задовільно</i>» виставляється, якщо здобувач освіти відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, однак нездатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки. Початковий рівень. Оцінка «<i>незадовільно</i>» виставляється, якщо здобувач освіти достатньо не володіє навчальним матеріалом, однак фрагментарно, поверхово (без аргументації й обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань.
Забезпечення організації викладання ОК	Посилання на Положення про організацію освітнього процесу ВСП «КПЕФК ЛНТУ».
Інформація про викладача	Посилання на профіль викладача

Розробник _____ Петро КОВАЛЬ

